

Õpiväljundid Erasmus+ õpirände projektis

Erasmus+ teabepäev

Tallinn

30.01.2015

Sirje Rekkor

Tallinna Ülikool

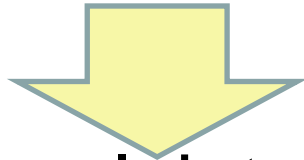
Kasvatusteaduste Instituut

TALLINNA ÜLIKOOL

Õpiränne on õppimine

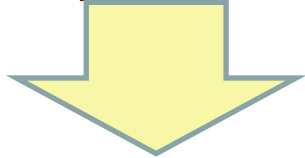
- ▶ Kirjeldame projekti eesmärgi

- ▶ Kirjeldame osalejate koolitusvajaduse

- ▶ Sõnastame **õpirände õpiväljundid**

- ▶ Kirjeldame õppimise mõju sh hindamise

Õpiväljundid ja Erasmus+ KA1 õpirändeprojekt

▶ Õpiväljundid tulenevad:

- ▶ projekti eesmärgist (projekti kirjelduses)
- ▶ probleemidest, mida projektiga soovitakse lahendada (projekti kirjelduses)
- ▶ osalejate arenguvajadustest

▶ Õpiväljunditest tuleneb:

- ▶ projekti (sh osalejate) ettevalmistus
- ▶ projekti tegevused
- ▶ oodatav mõju osalejatele, osalevatele organisatsioonidele ja teistele osapooltele

Õpiväljundid ja standardid

- ▶ Kutseharidusstandard
- ▶ Kõrgharidusstandard
- ▶ Kutsestandardid
- ▶ Üldkeskhariduse standard (kehtestatakse gümnaasiumi riiklikus õppekavas).
- ▶ Põhihariduse standard (kehtestatakse põhikooli riiklikus õppekavas)
- ▶ Alushariduse standard (kehtestatakse koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas)

- ▶ ISTE haridustehnoloogilised pädevused

Õpiväljundid ja Eesti kvalifikatsiooniraamistik (EKR)

- ▶ EKR on kehtestatud Kutseseadusega
- ▶ EKRs on 8 taset
- ▶ EKR tasemed on kirjeldatud kolmest vaatest:
  - ▶ **Teadmised** (eristatakse teoreetilisi ja faktiteadmisi)
  - ▶ **Oskused** (eristatakse kognitiivseid ja praktilisi oskusi)
  - ▶ **Vastutuse ja iseseisva tegutsemise**

ulatus

TALLINNA ÜLIKOOL

Õppija isiksuse tasakaalustatud areng

TEADMISED

- teoreetilised
- faktiteadmised

Õppija
tasakaalustatud
areng

VALMISOLEK
ELUKESTVAKS
ÕPPEKS

- võtmeoskused

OSKUSED

- kognitiivsed: loogilise, intuiitivse ja loova mõtlemise kasutamine
- praktilised: käelised oskused ning meetodite, materjalide, tööriistade ja –vahendite kasutamine

**SOTSIAAL-
KULTUURILISED
oskused sh
ISIKSUSEOMADUSED**

Õpiväljund kutsehariduses

- ▶ Õpiväljundid on õppimise tulemusel omandatavad **teadmised, oskused ja hoiakud**, mis on kirjeldatud õppekava, mooduli, teema või õppeaine läbimiseks vajalikul miinimumtasemel.
(Kutseõppeasutuse seadus)

Õpiväljundite kirjeldamine kutsehariduses 1

- ▶ Õpiväljundid kirjeldatakse kutse- ja erialaste **teadmiste, oskuste, iseseisvuse ja vastutuse ulatuse, õpipädevuse, suhtluspädevuse, enesemääratluspädevuse, tegevuspädevuse, infotehnoloogilise pädevuse ning algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevuse** kaudu.
(Kutseharidusstandard §8)

Õpiväljundite kirjeldamine kutsehariduses 2

- ▶ kutse- ja erialased **teadmised** on õppeprotsessi käigus omandatud teave kutse-, eri- ja ametialaste faktide, põhimõtete, teooriate ja tavade kohta;
- ▶ kutse- ja erialased **oskused** on võime rakendada teadmisi ja kasutada neid ülesannete täitmisel ja probleemide lahendamisel, oskusi kirjeldatakse nende keerukuse ja mitmekesisuse kaudu;
- ▶ **iseseisvuse ja vastutuse ulatus** on määr, mille ulatuses lõpetanu suudab iseseisvalt töötada ja oma töötulemuste eest vastutada;
- ▶ **õpipädevus** on suutlikkus tõhusaid õpistrateegiaid ning sobivat õpistiili kasutades juhtida oma õpitegevust;
- ▶ **suhtluspädevus** on suutlikkus suhelda erinevates situatsioonides ning teemadel suulises ja kirjalikus

Õpiväljundite kirjeldamine kutsehariduses 3

- ▶ **enesemääratluspädevus** on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumist ühiskonnas, kujundada end isiksusena;
- ▶ **tegevuspädevus** on suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oma tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärke ja näha ette oodatavaid tulemusi, valida tegevusvahendeid, tegutseda, hinnata oma tegevuste tulemusi, teha koostööd;
- ▶ **infotehnoloogiline pädevus** on suutlikkus kasutada oskuslikult ja kriitiliselt infotehnoloogiavahendeid ja digitaalmeediat;
- ▶ **algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus** on suutlikkus tegutseda algatusvõimeliselt ja loovalt ning planeerida oma karjääri nüüdisaegses majandus-, ettevõtlus- ja töökeskkonnas, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

Näide: Õpiväljundeid 4 taseme kutseõppes (Kutseharidusstandard)

- ▶ Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:
  - ▶ 1) oskab iseseisvalt täita oma kutse- või erialal keerukaid ja mitmekesiseid, uudseid lahendusi eeldavaid tööülesandeid;
  - ▶ 2) vastutab oma tööülesannete täitmise eest.
- ▶ Enesemääratluspädevus:
  - ▶ 1) kasutab enesehindamist oma käitumise muutmiseks;
  - ▶ 2) on võimeline tegema ettepanekuid töötulemuste parendamiseks.

Õpiväljund kõrghariduses

- ▶ Õpiväljundid on õppimise tulemusel omandatavad **teadmised, oskused ja hoiakud**, mis on kirjeldatud õppekava, mooduli või õppeaine läbimiseks vajalikul miinimumtasemel.

(Kõrgharitusstandard §2)

Õpiväljundite sõnastamine kõrghariduses

- ▶ Õppekava eesmärgid ja õpiväljundid on sõnastatud nii, et nende alusel on võimalik hinnata õppekava lõpetaja teadmisi ja oskusi. (Kõrgharidusstandard §6)
- ▶ Kõrgharidusstandardi lisas 1 „Kõrgharidustaseme astmete õpiväljundid ning nende seos kvalifikatsiooniraamistikuga”

Õpiväljund elukestvas õppes

- ▶ Eesti elukestva õppe strateegia 2020 (2014) - haridusvaldkonna tähtsamaid arenguid suunav dokument.
- ▶ Tänapäevaks on sisuliselt kõikide haridustasemete ja -liikide õppekavadesse kirjutatud sisse eesmärgid ja õpiväljundid, mis arvestavad erinevates riiklikes ja rahvusvahelistes regulatsioonides ning kutsestandardites kirjeldatud õpiväljunditega, sh võtmepädevustega.

Õpiväljundi koostamine

- ▶ Õpiväljund sõnastatakse / koostatakse / kirjutatakse mõõdetava ja hinnatava tegevusena.
- ▶ **Kes** teeb?
- ▶ **Mida** teeb?
- ▶ **Kuidas** teeb?

Õpiväljundi lihtsustatud mudel

Õpiväljundi osa	Määratlus
Tegusõna TEEB	Aktiivne verb, mis väljendab seda, mida õppija on võimeline tegema teatud õppimise aja lõpul (analüüsib, hooldab, töötleb, planeerib; valib jne)
Nimisõnaline Või tegusõnaline sihtis MIDA	Eesmärk, mille saavutamisele tegevus on suunatud (valib <u>materjali</u> , planeerib <u>menüü</u>)
Määrsõnad KUIDAS	Väljendavad õpiväljundite määra ja laadi (planeerib <u>iseseisvalt</u> <u>menüü</u> , lähtudes klientide soovidest ja vajadustest)
Täpsustavad sõnad või fraasid KUIDAS	Väljendavad õpiväljundi kasutamise konteksti (planeerib iseseisvalt, lähtudes kliendi vajadustest ja soovidest, lõunaeine <u>menüü</u> , <u>järgides</u> <u>menüüde</u> koostamise põhimõtteid)

Näide: Gümnaasiumi riiklik õppekava, ainevaldkond „võõrkeeled“

Gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- ▶ suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;
- ▶ mõistab ja tõlgendab võõrkeeles esitatut;

Näide: Gümnaasiumi riiklik õppekava ainevaldkond „võõrkeeled“. Õpiväljundi ulatus ja sügavus.

▶ B1-keeleoskustasemega keel

- ▶ saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
- ▶ kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ning plaane;
- ▶ koostab lihtsa teksti tuttavatel teemadel;...

▶ B2-keeleoskustasemega keel

- ▶ vestleb spontaanselt ja ladusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
- ▶ selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- ▶ loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;...

Näide: Kutseahariduse riiklik õppekava. Majutuse ja toitlustuse erialade RÕK

Pärast koka eriala õppekava läbimist õpilane:

- ▶ valmistab ja serveerib toitu, arvestades klientide vajadusi, ootusi ja soove, lähtuvalt suurköögi või restoraniköögi töö eripärast;
- ▶ teenindab toitlustusettevõttes, järgib kliendikeskse teeninduse põhimõtteid ning suurköögi või restoranitöö eripära;
- ▶ ..

Näide: Kutsehariduse riiklik õppekava. Majutuse ja toitlustuse erialade RÕK

- ▶ Moodul: Toitlustuse alused.
- ▶ Õpilane:
  - ▶ valmistab toite ja jooke lähtuvalt tehnoloogiast, tagab tehnoloogiliste kaartide alusel toidu kvaliteedi, töötab ohutult ja säästlikult ning järgib hügieeninõudeid;
  - ▶ kasutab ja puhastab köögiseadmeid ning töövahendeid vastavalt kasutus- ja hooldusjuhendile ning lähtuvalt tööohutusnõuetest;

Näide: Kutsestandard - Õpetaja, EKR tase 6

Kompetents: Õppimise ja arengu toetamine:

- ▶ rakendab mängu ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid ja paindlikku päevakava, lähtudes õppija eripärast ja seatud eesmärkidest; ...
- ▶ rakendab süsteemselt erinevaid õppimist toetavaid tagasisidestamise ja hindamise viise õpiprotsessi ja õppija arengu kohta, lähtudes õppija eripärast ja õppekavast; toetab ennastjuhtiva õppija kujunemist, suunates õppijat õpieesmärkide seadmisele ja eneseanalüüsile;...

Näide: Kutsestandard – Täiskasvanute koolitaja, EKR tase 6

Kompetents: Õppeprotsessi läbiviimine:

- ▶ Kujundab õpikeskkonda, rakendades erinevaid võtteid õppimist toetava füüsilise keskkonna loomiseks.
- ▶ Juhib õppeprotsessi, tagades õppeks ettenähtud aja efektiivse ja tulemusliku kasutamise ja järgides õppekavas sätestatud eesmäärke.
- ▶ Toetab õppijate arengut, tuginedes seejuures õppijatelt saadud tagasisidestusele ja soodustades õppijate individuaalsete toimetulekuoskuste kujunemist.

Saab paremini. Näide 1 Erasmus+ õpirände projekt. Üldharidus 1

Osalemine erinevatel koolitustel ja töövarjuks olemine. Osalejad arendavad nii juhtimisalaseid kui ka õpetaja üldpädevusi:

- ▶ 1) aine- või erialane ja didaktiline pädevus;
- ▶ 2) oskus kujundada turvalist õpikeskkonda ja arendada õppekava, aidata kaasa õppijate ning õpetajate üksteist toetavate töösuhete kujunemisele;
- ▶ 3) oskus leida õppeainetevahelisi seoseid ja realiseerida õppeainetevahelise integratsiooni võimalusi, teha koostööd teiste õpetajatega;
- ▶ 4) oskus juhtida õppe- ja kasvatustööd;
- ▶ 5) teadmised mitmekultuurilise õpikeskkonna probleemidest ja nende lahendamisviisidest;
- ▶ 6) suhtlus- ja eneseväljendusoskus, eesti keele ja võõrkeelte oskus ning oskus kasutada kaasaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalusi;
- ▶ 7) valmidus suunata õppijaid osalema ühisseisukohtade kujundamises ning esindama ennast, õppeasutust ja õpilaskonda;
- ▶ 8) valmidus meeskonnatööks ja edasiseks professionaalseks arenguks.

Tähelepanekud

- ▶ Loetletud on teadmisi, oskusi, pädevusi, kuid pole sõnastatud, mille osaleja ära õpib, milleks õpirände järel võimeline on, mida teab, mida oskab jne
- ▶ Loetletud teadmised, oskused liialt üldised (nt oskus kujundada turvalist õpikeskkonda ja arendada õppekava, aidata kaasa õppijate ning õpetajate üksteist toetavate töösuhete kujunemisele), peaksid olema konkreetsemad.
- ▶ Koolitustel osalemine eeldab, et õpiväljundites väljendub oodatav teadmiste (ja oskuste) areng, töövarjuks olemine, et näeme õpiväljundites oodatavat oskuste (sh töö analüüsimise oskuste) ja hoiakute arengut.
- ▶ Õpiväljundite sõnastus selline, et osalejal pole võimalik tõendada, hindajal õpirände mõju ega tulemuslikkust hinnata.

Saab paremini. Näide 2 Erasmus+ õpirände projekt. Üldharidus 2

- ▶ Alusharidusealaseid teadmisi ja oskusi sh süvendatult õuesõpe ja keskkonnaharidus
- ▶ Lapsekeskset õpisüsteemi ja suhtumist
- ▶ Erivajadustega lastega toimetulekut, nende õppeprotsessi toetamist
- ▶ Erinevate metoodikate kasutamist
- ▶ Erinevate tegevusvaldkondade lõimimist
- ▶ Liikumisvõimalusi pakkuvate tegevuste läbiviimist
- ▶ Õppevahendite loovat kasutamist
- ▶ Inglise keele oskus saab ka kindlasti täienduse läbi töövarjuks olemise.

Tähelepanekud

- ▶ Loetletud peamiselt oskusi, õpiväljunditel liialt suur üldistusaste.
- ▶ Ei ole võimalik määratleda, millise ulatuse ja sügavusega on oodatavad teadmised, oskused. *Nt Alusharidusealaseid teadmisi ja oskusi sh süvendatult õuesõpe ja keskkonnaharidus.* Kas soovitakse jõuda selleni, et osaleja saab ülevaate õuesõppe metoodika kasutamisest, kirjeldab kasutatud meetodeid ja praktikat, või selgitab, miks ja mida kasutatud, või võrdleb erinevaid juhtumeid, analüüsib parimaid praktikaid jne.
- ▶ Õpiväljundite saavutatust pole osalejal võimalik tõendada, hindajal õpirände mõju ega tulemuslikkust hinnata, kuna õpiväljundites pole toodud, mida osaleja ära õpib ja milline on omandatud teadmiste ja oskuste ulatus ja sügavus.

Saab paremini. Näide 3 Erasmus+ õpirände projekt.

Täiskasvanuharidus 1

Õppevisiidid välisriigi elukestva õppe keskusesse, et tutvuda sealse juhtumise ja kvaliteedisüsteemiga (sh koostöö ettevõtete ja teiste koostööpartneritega, väljundipõhine õpe ja hindamissüsteem jpm)

Õppevisiitidel osalejate õpiväljundid:

- ▶ koolituskeskuse juht – üldine töökorraldus ja koolitusasutuse administreerimine, täiskasvanute koolituse kvaliteedi tagamine, partnerlus ja koostöö tööandjate, tööturuametiga;
- ▶ turundusjuht – kursuste turundamise kanalid, kliendisuhete haldamine, partnerlus ja koostöö tööandjate, tööturuametiga; rahvusvaheliste koostööprojektide läbiviimine, täiskasvanud õppija nädala korraldamine;
- ▶ koolitussekretär – täiskasvanute koolitusega kaasneva dokumentatsiooni haldamine, infosüsteemide kasutamine;
- ▶ täiskasvanute karjääriõustaja – täiskasvanute karjääri ja õppenõustamine läbiviimise põhimõtted;
- ▶ koolitusjuhid – täiskasvanute koolituse korraldamise põhimõtted, koolituste kvaliteedi tagamine, koolitusvajaduse selgitamine, koostöö koolituse tellijaga.

Tähelepanekud

- ▶ Ei ole loetletud milliseid teadmisi ja oskusi arendada soovitakse, on lihtsalt nimetatud teemasid (iga osaleja huvi?) (nt täiskasvanute koolituse kvaliteedi tagamine, kursuste turundamise kanalid, kliendisuhete haldamine.
- ▶ Ei selgu, mida oodatakse, et osaleja ära õpib, millise õpiväljundi saavutab. Kas saab ülevaate täiskasvanute koolituse kvaliteedi tagamisest, mõistab seda või analüüsib nt pideva parendamise tsükli (Demingi ringi) toimimist vms? Kas kirjeldab turundamise kanaleid, omab neist terviklikku ülevaadet, analüüsib nende mõju või kasutamise tulemuslikkust või koguni koolitusasutuse turunduskommunikatsiooni plaani vms?
- ▶ Eelnevast johtuvalt ei ole antud projekti õpiväljundid mõõdetavad so hinnatavad ja projekti mõju, tulemuslikkust pole võimalik hinnata.

Saab paremini. Näide 4 Erasmus+ õpirände projekt.

Täiskasvanuharidus 2

- ▶ töövarjud ja seminaridel osalemine partnermuuseumides, et tutvuda teiste kogemuste ja töömetoodikaga.
- ▶ Haridustöö arendamine, mis on praegu kiirelt kasvav ja muutuv valdkond muuseumides
- ▶ Organisatsiooni töö korraldamise oskus kaasaegsetest vajadustest lähtuvalt
- ▶ Võimekus muuseumit turundada kaasaegsel moel
- ▶ Meie projekti prioriteediks on osalejatele pakkuda võimalus end vastavatel aladel sarnaselt töötavates ja hästi toimivates asutustes töövarjudena täiendada ning saadud kogemusi oma töös rakendada.
- ▶ Osaleja peab oskama vähemalt üht võõrkeelt, mida vastuvõtvas asutuses räägitakse.

Tähelepanekud

- ▶ Toodud nii teemasid, oskusi, võimeid

Näide: *Võimekus muuseumit turundada kaasaegsel moel.*

Saaksime igati hea ÕV sõnastust veidi muutes nt:

- ▶ osaleja on õpirände järel võimeline turundama oma muuseumi kasutades tänapäevaseid turundumeetmeid või
- ▶ turundab muuseumi, valides sobivaid ja tänapäevaseid turundusmeetmeid.
- ▶ Õpiväljundite saavutatust ei ole osalejal võimalik tõendada, need pole mõõdetavad so hinnatavad ja projekti mõju, tulemuslikkust pole võimalik hinnata.

Päris hea. Näide 1. Erasmus + õpirände projekt

Osaleja:

- ▶ mõistab ECVET-i keskuste või valdkonda koordineerivate institutsioonide töökorraldust lähtuvalt ECVET-i põhimõtetest;
- ▶ mõistab ECVET-i põhimõtete rakendamisel tõhusast ressursikaustusest lähtuvat vastutusalade jaotust erinevate institutsioonide vahel;
- ▶ ....

Soovitus: toetuge õpiväljundite sõnastamisel erinevatele taksonoomiatele

- ▶ **Bloomi** taksonoomia (Bloom:1956)
  - ▶ kognitiivne taksonoomia– teadmised
  - ▶ afektiivne taksonoomia– hoiakud
  - ▶ psühhomotoorne taksonoomia- oskused
- ▶ **Bloomi täiendatud taksonoomia** (*Anderson & Krathwohl 2007*)
- ▶ **Bloomi digitaalne** taksonoomia (Churches 2008)
- ▶ **SOLO** (*Structure of the Observed Learning outcomes*) (Bigg, Tang 2009) taksonoomia
- ▶ **Dee Finc** (2003) tähendusliku õppimise taksonoomia

Kokkuvõte